

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.8, april 2016

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Nærings-Sorgen”

ved Christian Alenkjær Frandsen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Biografisk baggrund
- 3 Sangfuglen
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Digtet “Nærings-Sorgen” blev trykt i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* den 2. august 1823.

Billedet i “Nærings-Sorgen” med den sultne, trætte fugl, der ikke har kræfter til at flyve op i bøgens trækrone, kommer fra en fortale til en prædiken, som Grundtvig holdt i Vor Frelzers Kirke på Christianshavn, den 13. juni 1823 (7. søndag efter trinitatis). Grundtvig ville udgive sin prædiken og udstyrede den derfor med en fortale. Prædikenen udkom i en omarbejdet udgave i 1827 i 1. bind af *Christelige Prædikener eller Søndags-Bog* under titlen “Brødet i Ørken” (s. 436-454). Fortalen blev ikke udgivet i Grundtvigs levetid.

I fortalen beklager Grundtvig sig over, at menigmand i hovedstaden langt mere lader sig opfylde af bekymringer om verdslig velfærd end at lade sig opfylde af tro og håb. I selve prædikenen snakker Grundtvig ligeledes om “Nærings-Sorger”, der blokerer for troen på Gud (Grundtvig 1983, s. 330). Grundtvig adresserer i fortalen og prædikenen henholdsvis en læser og en menighed, der i starten af 1820'erne levede i hårde økonomiske tider, hvor statsbankerotten i 1813 havde sat sit tydelige præg.

Den utrykte fortale slutter midt i et ord. Henimod fortalens slutning dukker billedet med fuglen op:

Til den syge, vingeslagne Fugl som fristes til at fæste sig i Ager-Renen, maa det i det Mindste kiærlig hviskes: vogt dig, o vogt dig dog i Herrens Navn! her lurer Fugle-Fængereren, her spændes frygtelige Snarer, og snart kommer Seglen! O flyv dog til Skoven, skjøndt du ei mægter at svinge dig høit over Bøgen (se Fasc. 15 i Grundtvig-arkivet; citeret i Begtrup 1901, s. 34.)

Fortalen blev ikke udgivet i Grundtvigs levetid. Holger Begtrup bemærker, at det antageligt skyldes, at billedet "har givet Tanken Vinger", hvorfor Grundtvig lod fortalen ligge og i stedet koncentrerede sig om at udvikle billedet til et helt digt, nemlig "Nærings-Sorgen" (Begtrup 1901, s. 34). I strofe 8 og 9 går fortalens ordlyd stort set igen.

2 Biografisk baggrund

Den 6. juni 1823 døde Grundtvigs mæcen igennem mange år, lensgreve Christian Conrad Sophus Danneskiold-Samsøe.

Danneskiold-Samsøe var dog mere end blot en mæcen for Grundtvig. Frem til grevens død kom Grundtvig jævnlige på Gisselfeld Gods og fik her i løbet af årene en tæt forbindelse til greveparret. For eksempel arrangerede de Grundtvigs bryllup i 1818 (Nielsen 1961, s. 50). Da Grundtvig i 1812 udgav *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*, dedikerede han bogen til Danneskiold-Samsøe med et digt. Selvom bogen gjorde Grundtvig til en udskældt person i dansk åndsliv, så vedblev greven ufortrødent med at støtte ham. Imellem 1813 og 1821, hvor Grundtvig stod uden præsteembede og var i gang med oversættelsesarbejder af Saxo og Snorre, fik man et glimt af den betydning, greveparret havde for Grundtvig. Grundtvig sendte flere flotte udgaver af oversættelserne med indlagte digte til greveparret (Nielsen 1961, s. 52-55).

3 Sangfuglen

Da Danneskiold-Samsøe døde, stod Grundtvig pludselig uden den støtte der igennem nogle hårde år var tilflydt ham. Sammenligner man "Nærings-Sorgen" med billedet af fuglen fra prædikenens fortale, er fuglen i "Nærings-Sorgen" blevet til en *sangfugl*, en nattergal, der allerhelst vil bo og synge i bøgens trækrone (strofe 1 og 2), men som nu går hjemløs rundt på marken uden lyst til at synge sin smukke sang (strofe 3).

Som Jens A. Nielsen anfører, kan den eksilerede sangfugl i "Nærings-Sorgen" ses som et billede på digteren selv, skjalden med sin smukke sang, der har mistet sit åndelige og økonomiske helle (Nielsen 1961, s. 76). At der er en digterisk forbindelse mellem bogen og Gisselfeld, og at sangfuglen netop føler sig hjemme i bogen (som digteren på Gisselfeld), påpeger både Begtrup og Nielsen (Begtrup 1901, s. 32 f., Nielsen 1962, s. 33). De sætter desuden lighedstegn mellem fuglen i "Nærings-Sorgen" og den fugl, som er tilstede i starten af Grundtvigs mindedig over grev Danneskiold-Samsøe, det posthumt udgivne "Danneskjolds-Drape", der er skrevet i 1824 (Grundtvig 1883, s. 318-357). I dette digt er greven netop død, og en sangfugl må nu forlade bogen, der er

gået ud. Udviklingen fra fortalen til “Nærings-Sorgen”, hvor fuglen går fra at være af en ubestemt størrelse til en nattegal, accentueres yderligere da Grundtvig genudgiver digtet i *Nordiske Smaaadigte* (1838). Her er digtet omdøbt til “Nattergalen”.

4 Anvendt litteratur

- Begtrup, Holger (1901) *N.F.S. Grundtvigs kirkelige Syn 1825. En historisk Indledning*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1827) *Christelige Prædikener eller Søndags-Bog*, bind 1. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1983) “Syvende Søndag [efter] Trinitatis 1823” i *N.F.S. Grundtvigs prædikener. 1822-26 og 1832-39*, udg. Christian Thodberg, bind 1, s. 325-331. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1883) “Danneskiolds-Drape” i *N.F.S. Grundtvigs Poetiske Skrifter*, bind 5, s. 318-357. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1838) “Nattergalen” i *Nordiske Smaaadigte*, s. 285-287. Christiania.
- Nielsen, Jens A. (1961-1962) “Grundtvig og Gisselfeld. Hans forhold til sin velynder grev C. C. S. Danneskiold-Samsøe. I-II” i *Grundtvig-Studier* 1961, s. 7-78, og *Grundtvig-Studier* 1962, s. 7-52. København.